Kinesisk alm

Ulmus parvifolia



I korthet

- *Ulmus parvifolia (syn. U. chinensis)* – almväxter (Ulmaceae).
- Hemmahörande i Kina, Korea, Japan, Taiwan och Vietnam.
- Lövfällande träd med små, blanka, sågtandade blad; under milda vintrar sitter en del av lövet kvar.
- Slät bark som med åldern flagnar i fläckar och blir brokig.
- Ute året runt i sol till lätt skugga; på vintern skyddas skålen mot hård frost.
- Växer snabbt, tål beskärning bra och bildar en fin förgrening.
- Fröna behöver 4–8 veckor i kylskåp; gror sedan efter cirka 2–5 veckor.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av kinesisk alm har du grunden till en robust, vinterhärdig lövträdsbonsai som du själv formar från den första groddplantan. Fröna behöver först 4–8 veckor i kylskåpet, och därefter brukar de första groddplantorna visa sig efter 2–5 veckor. Kinesisk alm växer snabbt, så redan den första sommaren kan du börja klippa tillbaka de nya skotten. Med åren börjar barken flagna i ett brokigt mönster.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Kinesisk alm (*Ulmus parvifolia*) är ett lövfällande träd i familjen almväxter; i handeln och i äldre litteratur kallas den också Ulmus chinensis. Den är hemmahörande i Kina, Korea, Japan, Taiwan och Vietnam. Bladen är små – därav artnamnet parvifolia, ”småbladig” – samt blanka, läderartade och sågtandade. I svala trakter faller lövet på hösten, under milda vintrar sitter en del av det kvar. Barken är slät och flagnar med åldern i fläckar, så att stammen blir brokig i grå, bruna och orange toner; på engelska heter trädet därför också lacebark elm. Till skillnad från de flesta andra almar blommar kinesisk alm sent på sommaren och på hösten, och fröna mognar på hösten. Arten är betydligt mer motståndskraftig mot almsjuka än de europeiska almarna. Som bonsai är kinesisk alm en av de vanligaste arterna: Den växer snabbt, tål beskärning bra och bildar en fin, tät förgrening. Den säljs ofta som inomhusbonsai, men arten är vinterhärdig och trivs bäst ute med en kall vintervila.

Förökning

Fröna i påsen är lagrade och gror bättre efter en kall period. Lägg dem i ljummet vatten i 24 timmar, blanda dem sedan med lätt fuktig sand eller kokossåmull i en sluten påse och ställ påsen i kylskåpet vid cirka 2–5 °C i 4–8 veckor – inte i frysen. Strö sedan ut de lätta, platta fröna löst på fuktig såjord eller kokossåmull och täck dem bara tunt. Vid cirka 20–24 °C gror de normalt efter 2–5 veckor; inte alla frön gror. Håll odlingsmediet lätt fuktigt men inte blött – fröna ruttnar lätt. Låt groddplantorna bli 7–10 cm höga i såbrättet innan de skolas om till egna

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

krukor med pikeringsjord; då hinner rötterna bli kraftiga.

Placering och ljus

Kinesisk alm vill ha en ljus plats ute, gärna i sol; på sommaren kan lätt skugga mitt på dagen vara en fördel. Groddplantor som har sått inomhus vänjs gradvis vid att stå ute och flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost. Står trädet inne behöver det en mycket ljus plats och en sval vinter – i ett varmt vardagsrum försvagas det och angrips lätt av skadedjur.

Vattning och näringsämnen

Vattna när odlingsmediet nästan har torkat i ytan, och så grundligt att hela rotklumpen blir genomvåt; varma dagar är det effektivt att doppa skålen i vatten. Kinesisk alm tål en kortvarig uttorkning och lite för mycket vatten bättre än många andra arter, men stående vatten skadar rötterna. Varma sommardagar kan bladen sprejas med rent regnvatten i rumstemperatur. Från april till september ges flytande bonsainäring varannan vecka.

Odlingsmedium

Färdig bonsaijord är ett bra val. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om vart annat till vart tredje år på våren, innan knopparna slår ut; rötterna kan samtidigt beskäras något.

Beskärning

Kinesisk alm tål beskärning bra och skjuter snabbt nya skott. När ett nytt skott har bildat 8–10 blad, eller när det börjar förvedas, klipps det tillbaka till 2–3 blad. Det kan upprepas flera gånger under växtsäsongen. Kraftiga skott i toppen hålls korta, så att de nedre grenarna inte försvagas. Den egentliga formbeskärningen av grenarna görs sent på vintern eller tidigt på våren, innan knopparna slår ut, när grenstrukturen är lätt att se.

Övervintring

Kinesisk alm är härdig och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt trädet stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka. Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa trädet i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver det inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska trädet åter stå ljust, och de nya skotten skyddas mot sen nattfrost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.